

Hukukî Bilgiler Mecmuası

SAHİP VE BAŞMUHARRİRİ

Paris Hukuk Fakültesi Doktörü

AVUKAT

GAD FRANKO MİLÂSLI

Adres : Galata, Bahtiyar han Bay Gad Franko yazıhanesi

Telefon: 43009

Bir nüshanın bedeli 25 kuruştur.

Bir senelik abonmanı posta ücretile beraber 250 kuruştur.

Türkiye harici için 300 kuruştur.

İSTANBUL

HANRI ZELLİÇ VE MAHDUMU BASIMEVİ

1939

edemiyeceğinden, ve mukavelenamedeki şartlara riayet etmediğinden, böyle bir talepte bulunamayacağını bilmesi iktiza ederdi. Bu suretle mukavelenamenin hey'eti mecmuası red edilmiş demektir.

Hasılı ikrarın bu veçhile tetkiki ile : ikrar eğerçi müstakil ve müfret ise zaten parçalanmak kabiliyeti olamayacağı, ve şayet kendisine has olan şart ve kayıt ile mürekkep ikrar ise o zaman o ikrarı muhtevi bulunan beyyinenin ifade eylediği beyanın da ya tamamının kabulü ile ahkâmına riayet edilmesi, veyahut hey'eti mecmuası kabul olunmiyarak red olunması lâzımlıgeleceği göz önünde tutulmak Ticaret Kanununun ahkâm ve mevaddîâmiresindendir.

Avukat

Muammer Soylu

Türk Hâkimleri

“ULUS” Gazetesinde intişar eden ve hâkimlerimizin kıymetlerini yükselten bu yazıyı şükranla ıktibaş ediyoruz :

Birinci millet meclisinin ilk günlenrindeyiz, denebilir. Milletin hazinesinde (3 1/2) lira, ya var, ya yok! Devletin bütün resmî kuveti, beş on . jandarma!

Fakat, Ankara mahkemesi faaliyette. Karar verecek.

Beklenen kararı verdi: Tarihin meşhur haini (Vahdettin) in da-
madı ve sadrazamı; (Ferid) i ölüm cezasına mahkûm etti! (1)

Hükmün sebebi: (Ferid) in vatan ve millet düşmanı olmasıdır.

Fakat hüküm, nasıl yerine getirilecek? Onu zaman halledecekti.

Nasıl?

Günü gelecek, milli dâva cihanşümül bir zaferle taclanacaktır.

O gün, hainler yabancı memleketlere kaçacaklardır. Ve (Ferit) ömrünün son günlerini düşman topraklarında dilene, dilene bitirecektir.

(1) Reis Bay Nail idi. Şimdi temyiz âzasındandır. Millet müddeiumumisi Bay Reşit idi. Şimdi Kayseri sayıdır.

Öyle oldu.

Ve türk hâkiminin hükmünü, Tanrının öç alan eli, yerine getirdi

*
*
*

«Türk kanunu medenî» sinin, henüz tatbikata konduğu günler-
deyiz. İstanbul Altıncı Hukuk Mahkemesinde, eski hak kültürümüzle
taban tabana zıt bir dava görülüyor. Dâvanın konusu bir çocuktur:
Çocuğun babası müslüman türk, anası hristiyanıdır.

Baba ölmüş, fakat babaanne, çocuğu hristiyan ana elinde bırak-
mak istemiyor. Velâyeti ve terbiyesi bana aittir; diyor.

Mahkeme düşündükten sonra, şu kararı veriyor:

— «Türk kanunu medenisi» mucibince velâyet ve terbiye anaya:
aittir. Din ihtilâfı, bahse mevzu olamaz (2)!

Müslüman babaanne, haksız çıkıyor! Yavrucak anasından ayrıl-
mıyor.

O zamanlar, bu hâdiseyi, birçok Amerika gazeteleri türk hâki-
minin bir şaheseri olarak yazmışlardı. Taassubun timsali sayılan türk
hâkimini, insanlığın ve lâikliğin sembolü diye göstermişler. Türk in-
kılâbının muvaffakiyetlerini anmışlardı.

Türk ihtilâlinin yürüyüşünde, büyük ve çetin rollerden biri de
türk hâkiminin payına düştü.

Tereddütsüz denebilir ki o, ihtilâlin bütün verimlerini bilgi ile
tatbik etti ve feragatle bekledi.

Yeni kanunlarımızın, Kamutayca kabulü ve tatbikata girişleri
arasında o kadar kısa zamanlar bırakıldı, ki bu müddetler, (göz açıp,
yumuncıya kadar), deyimiyile ifade olunmasa bile her halde hâkimle-
rimizin bir defa olsun okumalarına müsait değildi. Halbuki aynı ka-
nunlar; İsviçre'de, İtalyada, Almanya'da senelerce etüd edildikten sonra
tatbikat alanına girebilmişlerdi.

(2) Mahkemenin reisi Bay Kemal idi. Şimdi temyiz âzasındandır.

Gene, unutulmamalıdır ki, türk hâkimleri yepyeni, ve bize pek yabancı bir kültürüyle karşı karşıya geldiler... Türk ihlilâlini kapılarını kapadığı bir medeniyetten çıkarak, kapılarını ardına kadar açtığı bir medeniyetin içine girmiş bulunuyorlardı. Henüz girmiş bulunuyorlardı!. Ve derhal, bu medeniyetin icaplarını yerine getirmek ödeviyle mükellef idiler.

(Benim!) diyen her milletin hâkimlerine nasip olmıyan bu başarıyı, türk hâkimi hakladı. Hem de, dünyaya yayılan akislerle.

Arasıra, şundan bundan şikâyet mi duyuyoruz?

Bu şikâyetlerin sebebini, esaslı surette ararsak; göreceğiz ki, — bütün ekseriyetle — ya haksız bir dava kazanılmadığından yahut ta verilen hüküm anlaşılmadığındandır. Demek ki — büyük ekseriyetle — haksızların ve ukalâların şikâyetleri!

Ukalâların, ulemâ taslaklarının imrendikleri — fakat muhakkak ki bilmedikleri — Amerika, Fransa mahkemeleri bizimkilerden çalışkan ve üstün müdürler? Ben inanarak söylüyorum ki değildirler.

Bizimkiler daha âlim mi?

Daha âlim mi? Bunu bilmiyorum. Fakat frenklerin «bon sens» dedikleri ve bizde eski tâbiri ile *aklîselim*, yenisi ile akıl — sağlığı veya sağ — duyu dediğimiz haslet, türk hâkiminde diğer milletler hâkimlerinden çok üstündür.

Bunun isbatına lüzum var mı? Eser bütün haşmet ve azametiyle meydanda değil mi?

On iki sene önce, bütün anlamıyla, insanlığın ilk çağlarını yaşayan ve yaşatan hukukîyatımızın yerini gene on iki senedenberi en modern türk kanunları almış değil midir? Ve bunları türk hâkimi tatbik etmiyormu? Hem de modern medeniyetin icaplarına uygun olarak... tatbik etmiyor mu?

Şunu bunu bırakalım... sağ-duyu, hukuk denilen hüküm verme sanatının rûknüdür.

Sağ-duyusuz, bilgi ve tecrübe bu sanatta bir anlam değildir.

Türk ihtilâlinin en büyük ve sarp yönlerinden birini teşkil eden adâlet alanında tam bir başarıyla dünya muvacehesinde bulunuyorsak bunu hâkimlerimizin bilgilerine inzıam eden sonsuz feragat, geniş zekâ ve kavrayışlarına borçluyuz.

Vaktiyle, adli müşavir sıfatiyle, adliyemizde çalışan yabancı mü. tehassislardan bilhassa birinin, memleketimizden ayrılırken Vekâlete verdiği rapordaki şu cümleyi buraya kaydetmek çok zevkli bir şey olacak.

Diyor ki: «Türk hâkiminin vâsi anlayış ve kudretini, yüksek namuskârlığını, çalışkanlığını sesimin çıktığı kadar her yerde bağır-mak boynuma borçtur.»

Türk adliyesinin bugünkü durumuna, Türk Cümhurreisi sayın İnönünün büyük hizmetleri geçmiştir.

Bunlardan bazılarını anmak isteriz: İsmet İnönü, bu hususta en çetin müsaraaı Lozan'da başardı.

Türk adliyesi asırlar süren esaretinden Lozan'da kurtuldu.

O vakitki İngiltere'nin inatçı ve mağrur Hariciye Nazırı Lord Cürzon, türk hâkimini, bilgisizlikle, yançekerlikle töhmetlendirdiği zaman, İnönü, konferans önünde aşağı yukarı şu mukabelede bulunmuştu :

— İngiliz ve müttefik devletler hâkimlerinin mütareke günlerinde İstanbul'da verdikleri kararları gören türk hâkimleri, böyle de hüküm verilmemiş diye kızardılar ve onlar namına utandılar!»

Bunun üzerine, Cürzon'a az daha damla inecekmiş!!

Gene bir gün Büyük Şef İnönü, Ankara Hukuk Fakültesi okurlarına verdiği söylevde :

— Türk ulusuna en çok yaraşan sanatlardan birisi de hâkimliktir!» demişti.

Çok yerinde bir görüş!

Sayın türk hâkimleri, Atatürk ihtilâlinden bir başarı ile çıktınız ki bize millî şeref oldunuz.

Sizinle övünüyoruz, ve size güveniyoruz.

Mahmut Esat Bozkurt